

IMRE ZOLTÁN

Nagy Endre, a konferanszié

(Nagyszőlős, 1877. február 5. – Budapest, 1938. május 5.)

Kincstár

Új rovatunkban az Ady Endre Emlékmúzeum vezetőjének segítségével többnyire ismeretlen, közöletlen kéziratokat, leveleket adunk közre. A sorozat nyitódarabja egy Nagy Endre-konferanszié; ennek az érdekessége, értéke, hogy a szerző ezeket a közönség előtt elhangzó szövegeit többnyire nem írta le.

A magyar kabaré megteremtője és a konferanszié műfaj első művelője, újságíró, író és a *Nyugat* munkatársa Ugocsa vármegyében (ma Kárpátalján található), Nagyszőlősön (ma Vinohragyiv) született, Grósz Endre néven. Nagy Endre sohasem tagadta meg vidéki múltját, büszke volt rá, sőt dacos öntudattal vallotta magáénak „fatornyos hazáját”. Gyermekkorát ebben a közegben élte, egyedi nyelvjárása itt alakult ki, talán ennek is része volt a későbbi sikereiben. Nagyváradon végezte tanulmányait, majd a kormánypárti *Szabadság* újságírója lett. Rövid ideig együtt lumpolt a fiatal Ady Endrével és Biró Lajossal, mivel kollégák voltak ugyanannál a lapnál.

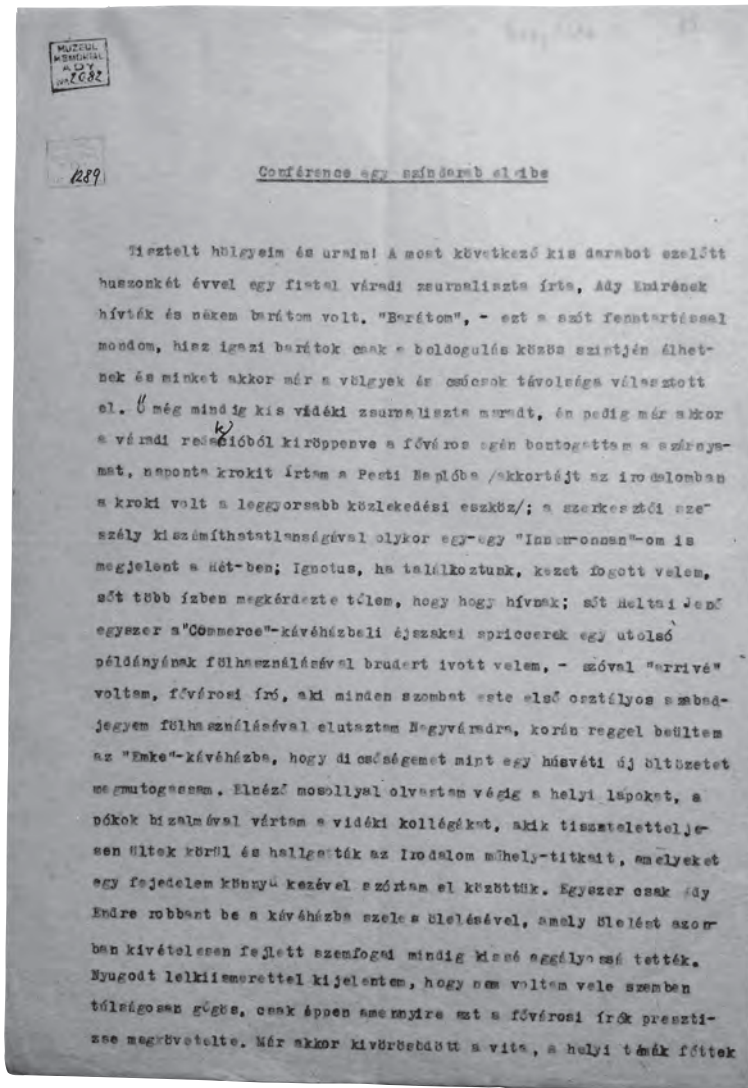
IMRE ZOLTÁN (1976, Nagyvárad) kultúrantropológus, a nagyváradai Ady Endre Emlékmúzeum vezetője. Utolsó éves hallgatója a Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kara doktori iskolájának.

Nemsokára Budapestre költözött, és amikor a Bonbonnière néven üzemelő Teréz körúti lokál igazgatója, Kondor Ernő meghívta, hogy olvassa fel egyik

novelláját, a nézőtérén egy unott, monoklis fiatalember ismételt oázása zavarta meg a felolvasást. Nagy Endrének se kellett több, miként ezt *A kabaré regényében* megörökíti: „Nagyot keringett velem a világ, egyszerre előtött az a bizonyos virtustermő hevület, amely annyiszor beszakasztotta már a fejemet. Hát hiszen magam is gyerekember voltam még, ha volt is feleségem és kisfiam. Ilyenkor eszébe jut az embernek, hogy Ugocsában született és Biharban jogászkodott. Ugocsa

non coronat! Eb ura fakó! [...] Kikaptam mellényzsebemből a monoklimat és a szemembe vágtam. Mert akkori-ban jóra való fiatalembernek nem mindig volt a zsebében egy koronája, de monoklija mindig volt.” A vadszamárról rögtönzött meséjével tökéletesen elnémította a megszegyenült oázó-iázó ficsúrt.

1908-ban a Modern Színpad igazgatója lett, s ezt 1913-ig vezette. Országos hírnévre tett szert kellemes csevegésével, szójátékaival, szóvicceivel és csattanóival. Nagyváradra is gyakran visszajárt, még a Royal kávéházban is rögtönzött a köré gyűlt tömegnek.

*

A nagyváradai Ady Endre Emlékmúzeum gyűjteményét 2015 nyarán mértük fel és digitalizáltuk a Petőfi Irodalmi Múzeum kutatóival. Ekkor találtunk egy Nagy Endre-konferansziéra. Ezt most első ízben közöljük, a *Várad* hasábjain. Az az érdekessége, hogy Nagy Endre a saját bevallása szerint nem írta le konferansziéit, de amint láthatjuk, mégsem minden esetben élt rögtönzéssel.

A 2082 és 1289 jegyzékszámú ellátott konferanszié címe: **Conférence egy szindarab eleibe.**

Az emlékirás könnyed hangulatával a közte és Ady Endre közötti barátságot eleveníti meg, képet rajzolva Ady nyughatatlan, erős jelleméről.